

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. An existentibus in Deo tribus personis, poßit natura
diuina ad essentialem sui subsiste[n]tiam creatam naturam assumere; ita
vt ad ea[m] solam per se primò terminetur assumptio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

quid in Deo; quin omnia videantur, quæ in illo formaliter sunt: in cognitione autem abstractiva potest vnum ab alio secundum rationem separari. *Secundum* est differentiam hanc non videri multum referre ad præsentem questionem: Quia videns Deum & Deus ipse se comprehensens cognoscit veritatem illius conditionalis: si natura existeret sine relationibus, posset assumere: unde etiam (inquit) in Deo vidente Deum potest esse sufficiens abstractio ad præsentem questionem necessaria: quia hæc non requirit cognitionem vnus sine alio, sed cognitionem propriam huius vnionis, & eius termini formalis; & licet non videat naturam sine personis, videt tamen quid sit proprium naturæ & quid personæ; sicut etiam videt nunc Verbum terminare naturam per relatiuum; non per absolutum non terminando per relationem. & hoc modo potest dici esse in eis sufficiens abstractio ad vtrumque sensum quæstionis; quia illa non consistit in cognitione vnus sine alio, sed in distincta cognitione absoluti & relatiui. *Tertium* est se existimare D. Th. non sine causa distinctionem illam hoc loco promississe, vt in solutione (inquit) ad tertium explicabo: Vbi tamen nullam affert causam, qua necessitas ostendatur illius distinctionis & satisfiat obiectis.

Defensio.

Dico itaque distinctionem illam propositam quæstioni soluendæ & sermoni formali ac scientifico fuisse non solum opportunam, sed etiam maxime necessariam: quæsitum enim præsentis articuli: Vtrum abstracta personalitate per intellectum natura possit assumere, de abstractione formali absque dubio intelligendum est. Cum igitur hæc formalis abstractio, non per omnem cognitionis modum, quo Deus ab homine cognoscitur, effici possit sed per vnum tantum, distinguere debuerunt duo cognitionis modi prout distinguuntur in textu. Et quamuis videns Deum & Deus ipse cognoscit veritatem illius conditionalis: si natura existeret sine relationibus &c. & videat quid sit proprium naturæ & quid sit proprium personæ; ac proinde videre possit & videat, an natura possit terminare per absolutum, non terminando per relationem: hæc tamen non est propriè neque verè & formaliter abstractio, sed virtualiter tantum & æquiuenter, & apud scientificos formaliter & clarè docentes debet ad abstractionem formalem ab homine viatore factam reduci; & ita quæsitum proponi ac definire, quia nec Deus aut Beati per eam cognitionem quid fieri possit intelligunt, nisi quatenus virtualis quædam abstractio est, quæ à Doctore clarè planamque doctrinam profitente ad abstractionem formalem est reducenda, & secundum eam iudicanda.

CIRCA probationem primæ conclusionis lege quæ notat Cai. circa primum modum cognitionis & abstractionis.

Aduerte præterea Caiet. & alios expolitores nullam in textu probationem secundæ conclusionis agnoscere, nisi eam quæ est in argumento, sed contra, & eam quæ habetur ex solutionibus argumentorum; nobis autem planam litterarum feriem & sensum considerantibus apparet D. Thomam ratione supra posita conclusionem illam probare voluisse. Ad cuius euidentiam scito consequentiam dictæ rationis in duobus fundari. Primum est ratio assumptionis, in qua duo includuntur, scilicet principium & terminus: secundum est collectio omnium perfectionum & attributorum diuinæ naturæ: ex quibus quædam pertinet ad principium, quo fit assumptio, vt o-

A mnipotentia, intellectus, volûtas, sapientia, misericordia & similia ad principium agendi pertinentia: quædam autem spectant ad terminum assumptionis formalem, vt substantia & existentia & substantia sumpta pro substantia prima completa. Cum igitur abstractis secundo abstractionis modo personalitatibus à diuina natura remaneant, tam priores quam posteriores perfectiones & attributa; consequens est cum dicta abstractione posse nos intelligere diuinam naturam assumptam. Et quia S. D. hæc, quæ facta abstractione remanent, aut etiam in ea resultat, & ad terminum assumptionis pertinent, de quo præcipue est difficultas, in responsionibus ad argumenta erat explicaturus; ideo nec latius explicauit antecedens nec illationem probauit; quia declarato antecedente, vt fit in dictis responsionibus, quo ad eas perfectiones, quæ ad terminum pertinent assumptionis, consequens ex eo sequitur euidenter & necessariò.

Postremò lege, si placet ea quæ circa responsiones ad argumenta scribunt Caiet. Suar. & Porrecta.

C

CONTROVERSIA VNICA.

An existentibus in Deo tribus personis, possit natura diuina ad essentialem sui subsistentiam creatam naturam assumere; ita vt ad eam solam per se primò terminetur assumptio?

SUPPONIT hæc quæstio, diuinam essentialem concretè sumptam id est hunc Deum esse verè ac propriè subsistentem substantia essentiali à tribus personalibus subsistentijs distincta formaliter illi per se primò conueniente & per eam singulis in Trinitate personis: quæ tamen substantia non est personalitas, vt alibi diximus; cū illi desit incommunicabilitas ad complendam personalitatis rationem necessaria. Queritur ergo: num ad hanc solam subsistentiam potuerit aut possit assumptio terminari? non quomodocunque sed vt ad per se primò terminum: ita vt ad personas non æq; primò & immediatè terminetur: sed vel nullo modo vel secundariò.

Sensum quæstionis, & sententiam Doctorum.

Sententiam negantem tuetur Alensis 3. p. q. 7. memb. 1. a. 2. & 3. & Bonau. in 3. dist. 1. a. 1. q. 3. & Capr. ibidem, q. vnica, a. 1. concl. 4. & a. 3. ad argumenta Dur. contra 4. Concl. & Victoria & Sotus, vt notant recentiores. Quam opinionem sequitur Vasquez negans in Deo communem & absolutam subsistentiam, per quam constitutur indiuiduum Deitatis, id est hic Deus: & ait naturam humanam non posse vniri Deo ratione illius proprietatis communis & essentialis; sed solum singulis personis ratione personalis proprietatis, addens idem apertè docere D. Th. in hoc art.

Dur. affirmat vnionem actu factam fuisse cū hoc Deo; negat tamen Patrem, aut Spiritum sanctum esse hominem, nisi cum addito inquantum Deus. Cuius sententiam latè refert Vasquez dist. 26.

Val. qui cum prædictis negat in Deo communem subsistentiam absolutam mediam inter existentiam per se essentialem & subsistentias relativas personales ait, essentialiam diuinam posse assumere alienam naturam per suam existentiam essentialem per se; quia cum natura pèdeat à personalitate extrinsecè, poterit eius virtus ab essentiali diuina vim personalitatis eminenter præhabere

te suppleri. Qui dicendi modus quo ad hanc partem asserentem posse assumptionem ad solam existentiam terminari placet etiam Asturicensi in *Relect. de Christi gratia, quest. 5. conclus. 3. pag. 460.* Cai. hic affirmat, assumptionem humanitatis ad solam essentialem tribus diuinis personis communem subsistentiam potuisse per se primo terminari. Quam sententiam sequuntur & tuentur Med. *super hoc articulo. Suar. disp. 13. Pefantius in sua Disput. Aluar. in expositione a. & Rada in sua 3. p. Contr. 2.*

Resolatio.

PRÆTER duplicem subsistendi rationem, scilicet absolutam & relatiuam, quam in Deo esse ponendam probauimus loco supra notato, supponenda hic etiam duo sunt. Primum est distinctio subsistentiæ ab existentia, de qua multa diximus 1. p. q. 50. a. 2. Contro. 3. Secundum est, quæstionem hic esse de assumptione terminatiue possibili ex vi substantialis subsistentiæ præcisè sumptæ; An scilicet considerato Deo prout nunc est; quatenus scilicet vnā habet subsistentiam essentialē & absolutam, & tres personales ac relatiuas, possit assumptio creatæ naturæ per se primo & immediatè ad essentialē subsistentiam terminari; non autem æquè primo & immediatè ad subsistentias personales. Quibus præmissis.

CONSIDERANDUM est primo, differentiam esse inter naturam diuinam vt natura est, & hanc Deum qui est subsistens absolutum in ipsa natura diuina, quod diuina natura vt sic concipitur & significatur vt forma & quidditas & vt qua Deus est Deus; ac proinde quamuis sit realiter & verè subsistens in esse completo & perfectissimo; sic tamen præcisè concepta prout natura est distincta secundum rationem habentem in re eminentissima ac simplicissima fundamentum ab habente naturam, non consideratur vt subsistēs neque vt habens essendi complementum; nec vt principium quod operationis, quod soli subsistenti propriè conuenit; ita vt diuina natura siue Deitas neque generet neque generetur; Deus autem qui est habens diuinam naturam & in ea subsistit & generet & generetur, vt patet ex 1. p. q. 39. a. 4. & 5. igitur à fortiori (vt Cai. ait) in mysterio Incarnationis diuina natura vt natura, nō potest esse terminus assumptionis; quam tamen potest hic Deus, qui est in ipsa Deitate subsistēs, terminare. Probatur Consequentia: Naturam diuinam vt natura est, esse terminum assumptionis est vnionem assumptis & assumptæ naturæ fieri in vna natura, quod esse impossibile probat S. D. in quest. præced. a. 1. Neque cogitari aut fingi potest aliquis modus, quo substantialiter diuina natura vt natura est, se ipsam communicet creatæ naturæ, sicut diuina persona vt persona est, se ipsam communicat substantialiter humanæ naturæ secundum suam propriam personalem subsistentiam. Quod autem ait Val. & post eum Astur. posse per Dei potentiam absolutam assumi creatam naturam ad solam existentiam essentialē diuinæ naturæ præcisā quacunque subsistentia, tam essentiali quam personali, pluribus argumentis falsum esse probauimus in q. præcedenti, a. 11. Contr. 1. q. 4. Ad cuius ampliorem euidentiam.

Dist. Va.
lenia, &
Asturicen.
reijciunt.

Secundo notandum est, subsistentiam ad naturam comparari vt proprium & vltimum eius complementum, quo fit existentia capax; atque ideo nō solum subsistentiam esse intrinsecam rei subsistenti eo ferè modo quo forma est intrinseca composito; sed etiam naturæ dependentiam à subsistentia intrinsecam esse quodammo-

do ipsi naturæ eo ferè modo, quo dependentia siue habitudo materiæ ad formam intrinseca est ipsi materiæ; ordo namque naturæ ad subsistentiam transcendentis est, nec ab ipsa natura distinguitur; sed idem est quod ipsa natura, quatenus in suam tendit complementum & terminum. Ex quo sequitur, vt natura pendeat à subsistentia primariò, quatenus habet formaliter rationem subsistentiæ; atque ideo necesse est, vt id quod huius termini & complementi munus exercet, siue naturaliter vt propria natura personalitas, siue supernaturaliter vt in mysterio Incarnationis, suppleendo propriam & creatam subsistentiam, hoc ipso rationem habeat subsistentiæ, non virtualiter solum sed etiam formaliter: id enim est formaliter subsistentia, quod formaliter terminat & complet naturam; ita vt sit quod formaliter natura subsistit. Et confirmatur; quia subsistentia vt sic est perfectio simpliciter; atque ideo formaliter Deo conuenit; ergo si creatam supplet subsistentiam terminando naturam, id non præstat nisi per ipsam formalem suam subsistentiam immediatè. Probatur hæc consequentia; quoniam effectus formalis formæ vel se habentis ad modum formæ, non potest esse nisi ab habente formaliter eandem formæ rationem, vt patet in hoc quod est esse album, frigidum, calidum, dulce &c. Constat autem subsistere esse proprium effectum formalem subsistentiæ; ergo non potest esse, nisi ab habente formaliter rationem subsistentiæ. Cum itaque natura diuina aut eius existentia præcisè sumpta, non habeat rationem formaliter subsistentiæ, non poterit eius effectum in natura creatā suppleri; quod si ponatur supplere, hoc ipso tribuitur ei formaliter subsistentia; est igitur impossibile, naturam diuinam vt natura est, assumere creatam naturam ad existentia suæ vnitate. Nunc videndum est; an & quomodo possit hic Deus naturam creatam ad essentialē & absolutam sui subsistentiam assumere? Ad cuius euidentiam.

Tertio considerandum est, subsistentia quatenus subsistentia est per se conuenire esse naturæ terminum & complementum. Cum itaque diuina natura per se primo sibi vendicat essentialē & absolutam subsistentiam infinitam in terminando, ex qua simul cum ipsa natura constituitur hoc subsistens, quod est hic Deus communis Patri & Filio & Spiritui sancto. Consequens est posse creatam naturam per eandem subsistentiam, vt eminenter præhabentem omnem creatam subsistentiam terminari, non minus quā nūc actū sola diuini Verbi personalitate terminetur. Et quia subsistens hoc in natura diuina non habet totam & integram personam vel hypostasis rationem, cum illi desit incommunicabilitas, qua veluti vltima differentia seu conditione completur personam vel hypostasis definitio; ideo sicut hæc vnio non esset in natura, nec in aliquo ad rationem naturæ formaliter pertinentem; ita non esset in persona vel hypostasi propriè & completè sumpta, sed esset per se primo & immediatè in hoc subsistēte in natura diuina, quod est hic Deus: consequenter autem & mediatè vniretur assumpta natura personaliter tribus subsistentibus in eadem Deitate personis; nam sicut hic Deus non est, nisi Pater & Filius & Spiritus sanctus; ita tunc Deus homo non esset nisi Pater & Filius & Spiritus S. Et quemadmodum quicquid Deo conuenit secundum se, conuenit Patri & Filio & Spiritui S. Ita facta tali assumptione; quia Deo secundum se conueniret esse hominem, conueniret etiam cuilibet diuinæ personæ; ita

Poste creatā
naturam ad
essentialē
tribus per-
sonis com-
mune subsiste-
ntia assumi
creaturam
naturam.

næ; ita tamen ut huius assumptionis & vnionis terminus per se primò esset hic Deus; eius verò termini secundarij essent tres personæ modo paulò post explicando, supplereturque tunc naturæ creatæ personalitas per solam essentialem Dei substantiam; quæ personalitas non est sed vim ac perfectionem omnem in se præhabet eminenter creatæ personalitatis. Ex quo sequitur assumptionem & vnionem hanc esse quoddammodo similem illi, quæ facta est in persona Verbi, simpliciter autè esse diuersam ut hic scitè Caietanus aduertit.

Quemadmodum assumptio ad communem naturam hypostasis substantiæ ad ipsam hypostasis substantiæ terminatur.

Sed obseruandum est, cum dicimus assumptionem creatæ naturæ ad essentialē communemque tribus hypostasis substantiam terminari ad ipsas hypostases secundarij, dupliciter intelligi posse; Vno modo ut ipsæ etiam diuinæ personæ secundum proprias suas personalitates terminent formaliter & immediatè ipsam assumptionem; Quem sensum videtur habuisse Caietanus, cum dixit; considerato utroque termino, scilicet primario & secundario humanæ naturæ assumptæ, personalitas propria, qua careret, suppleretur perfectè, quo ad perfectam rationem personalitatis: quam suppletionem non faceret primarius terminus assumptionis secundum se. Si namque diuinæ personæ non ratione suæ personalitatis formaliter & immediatè terminarent dictam assumptionem; sed ratione tantum substantiæ communis essentialis in eis intimè clausæ; ad nullam verè ac propriè dictam personalitatem terminaretur assumptio; ac proinde non posset ex illo secundario termino suppleri creatæ personalitas: Alio itaque modo intelligi potest assumptio illa ad tres diuinas personas terminari ex sola & præcisâ ratione, qua communem & essentialē includunt substantiam; quia nimirum facta per se primò ad communem hanc substantiam assumptione creatæ naturæ fieret etiam consequenter & secundariò ad vnâqueque personarum, non ratione personalis ac relatiuæ substantiæ; sed ratione solum communis substantiæ in qualibet earum inclusæ; in quo sensu futuram tunc secundariò ad personas assumptionem & vnionem Med. Suar. & Aluar. intelligunt & admittunt. Et hic sensus verissimus est: quoniam ex vi assumptionis & vnionis creatæ naturæ ad essentialē Dei substantiam non sequitur assumptio & vnio eiusdem creatæ naturæ cum qualibet aut cum vna aliqua diuina persona secundum propriam & relatiuam eius personalitatem: sed tantum cum qualibet diuina persona; quatenus substantiam habet absolutam, ut argumentorum solutio declarabit. Et probatur etiam; quia substantia illa essentialis & absoluta, quamuis non sit personalitas aut suppositalitas propriè loquendo; quia non est incommunicabilis; vera tamen & realis substantia est prius ac perfectius dicens & claudens modum essendi per se, quam personalitas relatiua; ergò potest ipsa sola absque concursu relatiuæ substantiæ naturam creatam terminare. Et confirmatur; quia licet esse absolutum & esse relatiuū in Deo sint idem realiter; tamen Pater Filio communicat esse absolutum, & non suum esse relatiuū; ergò similiter fieri poterit, ut tres diuinæ personæ communicent assumptæ naturæ substantiam ipsi communem & absolutam, non communicatis eidem proprijs suis relatiuis & personalibus substantijs.

Qui plures probationes desiderat, legat Medinam super hoc articulo, & Suarez in allegata disput. 23. sect. 1. Vbi quatuor obiecta dilu-

endo rem hanc plenè & eruditè declarat. Quod autem facta assumptione creatæ naturæ ad absolutam illam & tribus personis communem substantiam, qualibet earum esset homo, probat hic optime Cai. contra Dur. & latè post eum Med. & Suarez disp. 12. sect. 2. ad quos lectorem remittimus.

PRIMA CONCL. Diuina natura ut natura est, non potest assumere naturam creatam; hæc patet ex dictis.

Conclusiones deducuntur & probantur.

SECUNDA CONCL. Ad solam præcisè & formaliter sumptam existentiam, prout à substantia distinguitur, non potest assumi creatæ natura; hæc patet ex dictis & latè probata est in loco supra notato.

B TERTIA CONCL. existentibus prout nunc sunt, in Deo tribus personis, possibile fuit naturam diuinam ad essentialē sui substantiam creatam naturam assumere; ita ut ad eam solam per se primò & immediatè terminaretur assumptio; hæc patet ex dictis.

QUARTA CONCL. Facta assumptione naturæ creatæ ad essentialē Dei substantiam intelligitur etiam fieri vnio consequenter, & secundariò ad omnes & singulas in Trinitate personas; non tamen ratione personalis cuiuslibet diuinæ personæ propriæ substantiæ, sed ratione tantum communis, & essentialis substantiæ in singulis personis, & earum substantijs intimè clausæ. & hæc patet ex dictis.

C VLTIMA CONCL. Facta tali assumptione & vnione, non solum hic Deus, sed etiam qualibet persona diuina esset homo; hanc probant Cai. Med. Suar. & alij.

CONTRA primam, & secundam conclus. argumentum. Val. primò: Quia res infinita omnem eam vim creatæ rei virtute sua eminenti supplere potest, à qua res aliqua creata extrinsecè pendeat; sed vis personalitatis creatæ, est huiusmodi respectu naturæ quam terminat; ergò potest res infinita, qualis est etiam essentia diuina ut natura, supplere in natura creata hanc vim personalitatis creatæ; ita scilicet ut natura peculiari modo per se existat ex vi diuinæ essentiae, tanquā ex vi cuiusdam sui termini substantialis extrinseci.

D Minor patet; quia personalitas creata non est quoddam intrinsecum naturæ, sed extrinsecum. Maior probatur dupliciter; primò; quia si vna res penderet ab alia extrinsecè, sicut penderet natura à personalitate, non penderet ab ea, ut ab habente rationem talem; sed primariò tanquā ab habente tantam vim & perfectionem, ut ex vi illius posset existere. Cum ergò res infinita habeat infinitè perfectius & melius omnem eiusmodi vim, poterit virtutem talis rei creatæ supplere; quando verò penderet ab altera intrinsecè, cum penderet ab ea primariò, tanquā ab habente rationem talem, non potest munus eius rei, à qua res altera sic intrinsecè dependet suppleri ab alia re, quæ non habeat formaliter illam ipsam rationem; & idè non potest Deus supplere rei formam neque materiam; cum tamen possit supplere causam efficientem; quia scilicet res à forma & à materia penderet intrinsecè; atque adè primariò, quatenus habet forma vel materia talem rationem, ex qua res partim constituitur; ab afficiente verò solum extrinsecè penderet; ac proinde primariò quidem, non quatenus causa efficiens habet hanc vel illam rationem, sed quatenus habet vim tantam, quæ scilicet sufficiat ei rei, quæ ab ipsa extrinsecè dependet; vnde fit ut possit ea vis à re infinita, quæ vim eminentiorem

Argumenta & solutio- nes. Valentia. Obi. cont. 1. & 2. concl.

tiorem habet suppleris: & eadem ratione potest Deus causam finalem supplere; quia &c. *Secundo* probatur eadem maior; quia neque ex parte rei infinita, ut patet, neque etiam ex parte rei, quae ab altera dependet extrinsece, apparet repugnancia, quominus queat à re infinita suppleri omnis ea vis, à qua dependet res extrinsece; ergo. Antec. probatur; Quoniam eiusmodi vis non est secundum rationem suam formalem (hoc est quatenus est talis) intrinseca essentiae rei ab ipsa dependentis, nulla sequitur implicatio contradictionis, si res existat & non existat per illam vim extrinsecam, & formaliter talem sed per aliam vim eminentiorem.

Sol.

Resp. primo, falsam esse minorem; quia, licet creata personalitas secundum se non sit intrinseca naturae, tamen pars quidditatis ipsius; est tamen intrinseca, ut eius substantiale complementum & terminus, & dici potest intrinseca ratione habitudinis intimae & essentialis, quam habet natura ad personalitatem vel substantiam; sicut forma dici potest intrinseca materiae, quatenus est substantialis eius perfectio, & ratione ordinis essentialis materiae ad formam; & ideo quemadmodum illud solum, quod habet formaliter rationem formae, potest exercere vel supplere effectum formalem formae; ita solum illud, quod est formaliter personalitas vel substantia, potest exercere vel supplere effectum formalem substantiae, qui est terminare naturam, & esse quo natura subsistit. *Secundo dico*, maiorem esse veram de dependentia prorsus extrinseca, qualis est dependentia effectus à causa efficiendi & à causa finali, & in hoc sensu procedunt eius duae probationes.

CONTRA tertiam concl. sunt argumenta quae proferunt & solunt Med. super hoc a. Suar. disp. 12. sect. 2. §. Sed super sunt breues difficultates, & Aluar. in expositione art.

Cont. 3. concl.
Obijcit.
Vasquez.

Cont. 3. concl. *Contra eandem* conc. argum. Vasq. *Primo* Quia antiquis Patribus & concilijs cum disputarent contra Eutichetem & Nestorium nullum aliud genus vnionis in mentem venit, quam vnionis in natura & in persona. Et hoc quidem possibile esse dixerunt; illud autem impossibile, ergo. Et confirmatur; quoniam ex eo quod vnio naturae humanae non fuit facta in natura, colligunt factam fuisse in persona ratione proprietatis personalis: ita enim argumentatur Concilium Tolet. II. in confessione fidei. Verba Concilij sunt: Solus tamen filius formam serui accepit in singularitate persona, non in vnitate diuina naturae in id, quod proprium est filio, non quod communi Trinitati. Et hoc eodem modo arguit Ansel. lib. de Incarnatione Verbi, cap. 4. post medium contra quosdam, qui dicebant, Incarnatio filio Dei necesse fuisse Incarnari Patrem & Spiritum sanctum, nisi persona distingueretur à natura realiter; eius Verba sunt: Nam qui recte suscipit eius Incarnationem, credit eum non assumpsisse hominem in vnitate naturae, sed in vnitate personae; hic autem (nempè ille, contra quem scribebat) somniat hominem filio Dei magis esse assumptum in natura vnitate, quam in persona vnitate; si enim hoc non opinaretur, non diceret magis necessarium esse Patrem cum Filio Incarnatum, quam esse possibile illum simul non esse incarnatum; quia sunt plures personae.

Sol.

Respondetur nullam esse consq. quia cum eo tempore nulla fuisset apud Catholicos aut haereticos orta dubitatio aut Controuersia de vnione aut de possibilitate vnionis naturae creatae cum hoc Deo ut essentialiter subsistente; sed tota eorum quaestio esset; an facta fuisset hac vnio

in persona vel in natura ut natura est ideo non fuit necesse Patres aut Concilia de hoc vnionis modo, de quo nunc agimus, meminisse; quem tamen esse possibilem non obscure significauerunt ex ijs, quae de modo vnionis humanae naturae cum diuinae personae subsistentia tradiderunt. *Ad confirmationem dico primo*, non bene colligi ex verbis Concilij talem arguendi formam. *Secundo dico*, bene procedere formam illam argumentandi supposita quaestione illa tantum bimembri inter Catholicos & haereticos; quibus essentialis illa subsistentia erat ignota; aut saltem de vnione humanitatis cum illa nihil opinabantur. *Tertio dico*, bonam esse consequentiam hanc: vnio non est facta in natura; ergo facta est in persona ratione proprietatis personalis, si in antecedente sumatur natura, prout distinguitur contra personam; sic enim natura dicitur non solum Deitas; sed etiam hic Deus tribus personis communis. Et per hoc soluitur etiam argumentum desumptum ex verbis Anselmi; nam si facta est vnio humanitatis substantialis cum Deo, non est facta in natura prout distinguitur contra personam propriè & completè sumptam, necesse est factam fuisse in persona ratione proprietatis personalis; è contra verò, si facta fuisset in natura siue abstractè siue concretè sumpta, facta necessariò fuisset cum tribus etiam personis.

Ad conf.

Alia huius expositoris argumenta confutauimus in prima parte, loco supra notato, & quaedam etiam diluuntur ex ijs, quae supra notata sunt; nec D. Th. ut ait Vasq. illi fauet, sed nobis ut patet ex responsione ad primum a. sequentis addita expositione Cai.

CONTRA quartam & quintam conclusionem sunt argumenta Dur. relata & soluta partim à Caietano, partim à Suar. in dicto. §. sed supersunt &c.

ARTICVLVS IV.

Virum vna persona possit sine alia naturam creatam assumere.

Ad quartam sic proceditur. Videtur, quod vna persona non possit assumere naturam creatam alia non assumente. Indiuisa enim sunt opera Trinitatis: ut dicit Aug. in Enchir. sicut autem trium personarum est vna essentia, ita & vna operatio. Sed assumere est operatio quadam. Ergo non potest conuenire vni personae diuinae, quin conueniat alij.

Præterea, Sicut dicimus personam Filij incarnatam, ita & naturam: tota enim diuina natura in vna suarum hypostasum incarnata est: ut dicit Damasc. cap. 6. in 3. lib. Sed natura communis est tribus personis: ergo, & assumptio.

Præterea, Sicut humana natura in Christo assumpta est à Deo, ita etiam & homines per gratiam assumuntur ab ipso; secundum illud Rom. 14. Deus illum assumpsit. Sed hac assumptio communiter pertinet ad omnes personas: ergo, & prima.

Sed contra est, quod Dionys. 2. cap. de Diuin. nom. Incarnationis mysterium dicit pertinere ad discretam Theologiam: secundum quam scilicet aliquid distinctum dicitur de diuinis, personis.

Respondendo dicendum, quod (sicut dictum est) assumptio duo importat, scilicet actum assumentis, & terminum assumptionis. Actus autem assumentis procedit ex diuina virtute, quae communis est tribus personis, sed terminus assumptionis est persona, sicut dictum est.

Etum